

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Calepinus Ad librum

Calepino, Ambrogio

Venetijs, 1509

L ante Y

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97861](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97861)

mio sonet insonne loge noctis laborē cātilerie suanitate solatur. Hec auis a poetis qnqz dicitur Attibus. quasi Attica mar. Sic vbi multisona feruet. facer attide lucus.

Luscus proprie q̄ altero captus ē oculo. qualis fuit Annibal. de quo Iuue. Postaret belua luscum. Qnqz tñ dicitur q̄ ē hebetioris visus. Alusco fit Elusco af. qd̄ ē luscum facio z oculi erro. Scribit Iulianus iureconsultus Aquilia lege teneri q̄ eluscauerit discipulum in disciplina.

Luscitus pe. p. q̄ hebeti visu ē: z q̄ melius noctu q̄ die videt.

Lusciosus: siue lusciosus: z luscrosus dicitur qui propter vitium oculorum parū videt. q. s. luscus imites q̄ dari? vesperi q̄ meride cernit vt inq̄ Sef. Plau. in mili. edepol tu qd̄ cec? nō lusciosus es. Ply. Sanguine birci sanari lusciosos putat. Dos greci myopes z nyctilopas vocat: morz? ipse ludio vocatur. Sunt qui ita discernant. vt lusciosi dicant qui ad lucernam non vident myopes qui minutius cernunt.

Lustania: pars vltioris hispanie q̄ nūc portugalliam appellant. Scribi. Ply. Lusum liberi patris ac lysam cum eo bac ebantē nomen dedisse lustanie. Hec oceano occidentali alluitur: in qua est ciuitas emerita: z portugallie regnum. Lustitanum litus pollet gemma ceraunio. quod indicis preferunt. Aduersus vim fulgurum creditur opitulari.

Lusto as. pe. cor. frequentatiuū ē verbi ludo. Plau. in cap. Nā vbi Illo adueni quasi patricijs pueris: aut monerulē: aut antibes aut coturnices dantur qui cum lustent.

Lusori? a. us. qd̄ ad ludū spectat: vt tabula lusoria q̄ tesseri ludū.

Lustrā ferax habitaculū i syluis a luto q̄ fit lurosa lacuna Uir. Nō absūt illis saltus ac lustra ferarū. Aq̄ similitudine ij q̄ in locis abditis ac sordidis desidē z ventri indulgēt in lustris vitaz agere dñr. propter qd̄ z lustra dñr popine z lupanaria vbi habitāt lupe. i. meretrices. Lic. li. ij. p. bil. Lū oēs ipuritates ipudica in domo quotidie susceperis vino lustrisq; cōfectus. Idēz Latio. Quē aut in lustris z in vino cōmentatio potuit eē: Et lustrū d̄: spatū qnqz annoz. a luēdo. Hoc ē soluendo. q̄ quinto quoqz anno vectigalia z tributa soluēbantur z vrbis lustrabaf. i. sacris purgabaf q̄ purgatio vrbis ē lustrū dicebat. Liii. li. ij. Omnis cēturiē z qd̄tes in campum martiū cōuocati siue onetauro cētis immolarūt: qd̄ lustrum est dicit: scqz a sacrificio illo census obtinuit nomen lustris. Quia vō cētus ipse siue lustrū singulis qnqz annis habeatur censozū magistratus inualuit consuetudo: vt lustris appellatione spacia quinqz annoz appellent: hinc Armilustrum.

Lustro as. circūdo Lact. li. ij. Sed luna que orbē illuz signiferū xxx. diez spatū lustrat. Interdū lustrare significat expiare. Liii. li. ij. Ibi instructū exercitū oēm siue tauris trib? lustrant. Interdū aspiciere agnoscere. Licer. lib. iij. offi. Sed cum omnia ratione atqz aīo lustraueris. iter dū seq̄. Uir. At mecū faucis tua oī vestigia lustrō. Interdū patefacere clarificare vt idē postera p̄beba lustrabat lampade terras. Interdum Inumbare. vñ lustra ferarū cubilia z lupanaria p̄ cōtrariū dicimus qz parū illustrant. Interdū circūspicere. Uir. li. iij. Omnia collustrās hanc primū ab littoze classē cōspeci venientē. Et lustrare: qd̄ vulgo d̄z monstrā facere. Luus snig duo sunt verba Recognosco. f. z recenseo. Huius verbi cōposita sunt Collustro qd̄ est circūspicio. Li. li. v. tus. Ego aut omnia collustrare oculis aīa duerti colūnella. Illustro. plurstro: qd̄ est p̄fecte circūreuido. Liii. li. i. Hercules ad primā auroram exercitus cū gregem perlustrasset oculis.

Lustroz. straris deponens significat scotoz a lustris abditis locis. Plau. in pseu. Lustrant luxant comedunt quod hñt.

Lustralis z hoc lustrale: quod ad lustrū prinēt. Liii. li. i. Sacrifcium lustrale in diem posterum parat. Lustralia extra veteres dixerunt p̄pingua eo q̄ lustralis idest qnquennalis bos dicitur esse perfectē etatis.

Lustricus. a. um. vñ lustrici dies infantū appellant puellarum octauus pueroz nouus: qz bis infantes lustrant: z noīa eis imponunt. Et q̄ eos lustrant lustratores vocant: z femine lustratrices: z qui lustrantur lustrati nominantur.

Luter: yas quo vinum diluū idest aqua miscef. Nam z luto z

loto. pro diluo a veteribus vsurpatum est.

Lutū: cenū siue sordes: bz primā correpta. Iuue. compositis in totū nullo habere patentes. Hinc luteus lutea luteum qd̄ est ex luto. Tibi. sed nimius luteo corpora tingit amor. Sui aut.

Lutus aluo. is. αλλα ατανα ταυτα απο του λουει ως αυος λε λεχ α. u. e. p.

Luto. as. luto inficio. vñ lutatus luto infectus. A luto sunt opofita. Deluto z Eluto. de qb? supra in dictione De luo oīm ē.

Lutescere significat lutum fieri.

Luteus color: rubeus sanguinolēt? nā ē sanguini cōsimilis z d̄ opoz q̄ ē cruoz. Hel. latinū putat: z a luce deduci. Hic enī luteo cōtra rufus color ē dilucidior. vñ nomē quoqz factū videt. Alij a luo q̄ fit qd̄ dilutus hoc ē solutus z decoloratus rufus. Est enī luteus color dilutior rutilus q̄lis ē color auri. vñ vīo lē eius coloris luteolē dñr. Et lutea herba q̄ chryfocola tingit: q̄ nāz lini seu lanē bz ad succū bibendū. Et vitellū in quo ouilutei vocam? Idē color cōrinus appellet a Cere colore. Idē z flāmē d̄z. Ply. Lutei video honozē antiq̄ simū in mupialib? flāmēis totū seminis cōcēsus. Hinc flāmēa appellabāt vestimēta lutei coloris q̄bus flāmēica vtebatur. Luce. Lutea demissos vellarū flāmēa vultus. Dni? noīs prima p̄ducif. p̄fius. Jā cblamydes regū iā lutea gausapa captis Jū ue. vō pmā corripuit. Incude z luteo vulcano ad rictora mī fit. Luteol? oīm. Uir. Mollia luteola pingit yacina calta.

Luro as. soluo. Ply. li. v. vij. Aut circūfossor: vel ē subaratoz i prudens luxant radices. vñ luxa siue luxata membra vicantur locis suis mota z soluta. Et luxati dñr quoqz mēbra suis locis mota sūt. Idē. Althee radix decocta luxatis p̄dest. Hic luxuriosi dicitur sunt q̄ in re familiari profusi atqz soluti sunt.

Luxus as. luxuria z luxuries nō solū p̄ re vneren s̄ et z fere sp̄ p̄p̄icqz p̄ oī superfluitate z nimia p̄fusione z sumptuositate cibi vestitus z aliarū rerū cura dicit solent. Li. li. off. Intelligim? quā fit stirpe defluere luxuria delicate ac mollior viuere. Idē i Uer. act. i. Quas res luxuries i flagitijs: crudelitas in suppliis: auaritia i rapinis zē. Uir. li. i. ge. Luxurie segetū tenera depascit i herba. Idē At domus interior regali splēdida luxu. Insturū. Luxus et p̄ splēdoze ponit. Land. li. ij. Sub tua purpurei veniet vestigia reges d̄pofito Luro.

Luxuriosus. ofa. ofum ponit pro nimis abūdāti. Li. de ora. Hē mare. sitre agros letas segetes: luxuriosa frumenta. Tūc enī in fegetes solent mitti oues vt eas pascant.

Luxurio rias. z rior. aris. si Diomedē credimus hanc habent ostantia. q̄ luxurio fit in laude: luxurior i crimine. Sḡ i luxurio nō lasciuia mētis s̄ habitudinē corporis. Uir. li. iij. ge. luxuriaz tozis animosum pectus Lox. Scuerus. Luxuriant opes atqz odia longa grauant. Utrūqz tamē p̄ superabūda re profundere z lascuire smozbiezare ponit. Ply. lib. v. iij. Aliqui in frigidis ab ednoctio autūnt: in calidis feri? ne ante hyemē luxuriant Tibul. Luxuriant aī rebz plerūqz lasciuia. Liii. li. i. positus externozū periculozū curis ne luxuria renf ocio animi quos mot? hostium disciplinaqz militaria continuerat. Lolumel. li. iij. cacumina virgarum ne luxuriantur oimilitato. A luxurior fit cōpositus. Eluxurior: quod est extra luxurior. Idem in eodem. Qui si pingui agro validia vites deposueris pampinus magis eluxuriabuntur.

Lycus cū oiph. dictus est bactus a luo soluo eo q̄ mentem z membra vini dissoluat vnde sequitur paralysis. Uir. Regales intermentas laticemqz lycum.

Lycus nomen proprium viri quo nomine multi vocati sunt. Unus troianus. de quo Uir. Sata lyci. Alter theban? ignobilis q̄ regē thebanū occupauit. Itē alius theban? rex. Ali? pardionis filius q̄ a se lyceā nominauit Alius lycaon Lylistoos pater arcadiē rex qui cum solutus esset hospites necare: in lupum a Joue conuersus est. Sui z alius lycus p̄tiam filius. Itē Lycus flum? assyriozū q̄ Tygri imiscet. Quid lib. iij. de pon. Huc lycus huc sagaris peneusqz bypanisqz cratisqz. Et lycus grece: lupus latine dicit ab λυκος idest a

uis possit q̄ i vindemijs rustici vti solent. aut mihi seruabit
 plenis in lyntribus vuas: p̄sac̄q̄ veloci candida musta pede
 Lypote dici potest apud nos defectiua. Nam ab λειπω q̄d
 deficio est deductur. Figura est cum minus dicitur: plus
 intelligitur: vt apud Virg. Quid prodest q̄ me ipse nō sper-
 nis amynta ideo libentissime amas.

Lyra instrumentū musicū vbi quot sunt fides: tot resonant vo-
 ces. αρω του λυρε iv. q̄d ē canere. Hic poetē lyrici dicti q̄
 ad lyrā sua carmina cātābāt: statuebaturq̄ eis chorū quin-
 quaginta virosū ac tauro donabant. Et carmē ipsū lyricū.
 Hāc eādē poetē c̄belym vocāt. Et lyra signū celeste ē. Clar.
 li. ij. de re rusti. Hoc fm̄ astri exortū facio q̄d greci vocant ly-
 ram fidē nostri. Lyra cedit quarto nonas februarij: vel secū-
 dū aliquos kalendis februarij: et noctū quādo occidit ter-
 ga leonis vt Higinius ait. Quid. Illa nocte aliquis tollēs ad
 sydera vultū dicit vbi ē hodie que lyra fuit heri. Hāc lyram
 efficit. mercyrus in mituleno mōte arcadię ide Oxybeo tra-
 ditā dicit. alij autumāt cōcessas oxybeo ab appolline post re-
 pertā cytharā iter facio oxybeo muse in celo lyras collocaue-
 re. alij dicit eē lyrā Arionis Litarēdi q̄ fuit tēpore Lypelli
 tyranni corinthiaci q̄ primus fuit omnium cytharistax. a lyra
 etiam cuius prima corripitur fit. Delirus. a. um. pe. cor.

Lyricen pe. cor. q̄ lyra canit: cuius significationē ē et lyricistes. Sido-
 nius. alceo potior lyricistes ipso. Sic. n. d. lyricistes: vt psaltes.

Lysander lacedemon homo factiosus qui odium totius grecię
 in lacedemonios concitauit: et a thebanis occisus fuit: qui ly-
 caonem regno expulit.

Lysanias orator grec⁹ alter fuit Arcas q̄ lycāonē regno expulit
Lysias: orator incundissimus de quo Quinti. Lysius arcadię
 fluminis ad cultus radices est esculapij tumulus.

Lysimachus macedo clarus Lallisthenis discipul⁹. alter fuit vn⁹
 ex Alexandri principibus. Lysimachiam vrbs bellesponti q̄
 terrę motu corruit.

Lysippus clarissimus statuarius qui ad sexcenta decem opera
 fecisse traditur: que singula arti claritatem dare potuissent.
 Hic teste Quint. ad veritatem optime accessit. Prop. Gloria
 lysippo est animose fingere signa.

Lytia: gns vermiculi qui nascitur in lingua canum. Hic si insan-
 tibus catulis erimit nec rabidi fiunt: nec fastidium sentiunt.

Transit per deri-

ationes in. n. d. vel t. vel. c. vel. q. seqn̄
 ub⁹ vt tātū rādūde. Idē idē idē. Eoz
 orūdē. Nū nūcupi nūqs nūqs̄ circum
 quāq̄ tanq̄ nanq̄. q̄q̄ quēq̄ quāq̄
 q̄cūq̄. Similiter Am̄ p̄positio seqn̄
 ub⁹. f. vel. c. v. q. mutat. in. in. n. vt An-
 fractus rē. Uide i dicitōe Anfractus.

Macarius nomen viri proprium: et latine dici potest Beatus
 macarius mos beatitudo.

Macedonia: regio a Macedonia Osyridis Iouis filio dicta ē.
 Dabz macedonia ab oriente tracū limitē. Ab occasu ioniuq̄
 pelag⁹ a meridie epiro terminē a septentrione bz dalmatię
 partem. Hec teste plynio. lib. xxxj. ollim centum quinqua-
 ginta populozum duobus inclya regibus. philippo. f. et Ale-
 xandro. quendamq̄ terrarum imperio.

Macedo: pe. cor. Qui macedoniam habitat. Luc. lib. vj. Lum ti-
 bi sacro macedo seruetur in antro.

Macedonicus. nica. nūc. possessiuū a macedonia. vñ mare ma-
 cedonicū q̄d ē egei pars: et icipit a pallene mōte q̄ thracię fi-
 nē facit. Extēdit vīq̄ megarā quo isthmus iter post⁹ miseri
 egei ionio si p̄mittit. Lut⁹ littoia a ciuitatib⁹ nomē accepit.

Macellū loc⁹ quo venalia oīa q̄ ad victū humanū p̄tinebāt cō-
 trahēbāt. Plau. in aul. Venio ad macellū rogito pisces: indi-
 cāt caros: agnūā carā: carā babulā: vitulinā: cetū: porcīnam
 tara oīa. Lice. Si epicuri de voluptate liber corrosus eēt pu-
 tarē ammonā in macello cariozē fore. Dicitū macellū a Ma-
 cello quodā viro q̄ in vrbe latrocinū exercebat quo dam-
 nato cēfores hgmilus et Suluius statuerūt vt in domo eius

opsonia venderent redactis in fiscū eius bonia. Alij macel-
 lū dicunt q̄ ibi fuerit hortus que macellū a lacedemonijs ap-
 pellatū ferūt. Et Jones hostia hortozum macellotas voca-
 bāt. Donat⁹ a mactādis pecozibus deriuat. Sit et q̄ a mace-
 rādo dici existimēt q̄ pecora dū eo ducunt ibiq̄ tenent ma-
 cerant. vñ et macellū diminutiua p̄ macilento ponit. Lucil.
 li. vj. Si nostri nō magnus homo est nascitus macellus.

Macellarius q̄ macellū exerceat nō solū carnū s̄ olum opsonio-
 rū: quin et panis et frumētū venditor: q̄ppe hec oīa in macel-
 lo venū dabant. Clar. Duo sūt omnib⁹ gñā. Unū delecta-
 tionis cā alterū fructus causa quo genere macellarij et in vr-
 be quidam habent loca clausa et rure maxime conducta.

Macer macra macrū a meroze fit: et exilē extenuatūq̄ figit. Vir-
 gilius heu heu q̄ pingui macer ē mihi taufius i aruo. Lolu. li.
 bzō secūdo. Nā vel pinguissima vel macerina humo iactā

Macies: macritudo et macoz. extenuationē signant. Hipul. vñ ista
 tā subita macies et tāt⁹ palloz: pla. Ossa atq̄ pelles: vt miser
 macritudine. pac. cōpūsq̄ meū tali meroz error macoz sonet

Macilētus plenus macie. Sestus. Macilētū macie attenuatū.

Macro macres: macer sūz. a quo Macroscō. macer fio. Lolu. li.
 vj. Dabimusq̄ operā ne penuria cibi macrescat per. Clar.

Maceo maces macū idē q̄d macro: a quo Macroscō macelcis
 macer fio. Lolu. li. ij. Cōstat arua segetib⁹ eius scilicet ordē
 macefere. Varro. Lū. ppter labozes asperant et macellant.

Macio macias macrum facio. Luius cōpositum est Emacio:
 quod est valde macio. Columella libro quinto. Et certe i co-
 dinarijs vitibus vtiq̄ obtinendum est: ne pluribus flagel-
 lis emacientur nisi si futuris ppaginibus prospiciemus.

Macer maceras cā ad cozpus referē figit attenuo vtero. ab eo
 q̄d ē macer. Boza. li. i. car. Quñ penit⁹ letis maceret ignibus.
 Pla. i. ca. Multos iste morbus boies macerat: Lum aut ad
 aūz figit affligo. Lact. li. vj. Nec ad oculos somnos accedet
 s̄ aīas hominū sollicitudo ac vigilia macerabit. pprie tamen
 macerare ē mollificare vt fit cū q̄ppia tam diu i aq̄ tenet do-
 nec tenerescat. Ter. i. adel. Salsamenta h̄ o stephanio fac vt
 macerēt pulchre. Lolu. li. j. piscinas duas alterū q̄ anseribus
 pecozibusq̄ seruiat: alteras in qua lupinum: vñi vimina et
 virgas: atq̄ alia q̄ sunt vñibus nostris apta maceremus.

Macresco maceratus fio. Lato de re rusti. Frumēto curgulo
 ne deceat neumures tangant lutum de amurca facio. palea-
 rum paulum addito finito macrescant.

Macro macras cui⁹ oppositū ē Emacro: q̄d ē valde macer fio.
 Ply. li. xvij. Terram emacrarū. hoc fatu. f. milij existimātes.

Maceria: et maceries paries siue mur⁹ vel geries lapidū i vniū
 opactor sine cēmēto aut alio gñe ferruginis quo vine clau-
 di solēt. Ter. i. adel. Tūbe hāc macerie dirui. Clar. trā aliter li.
 iij. Quis ignorat septa emacerijs ita eē opoztere i lepozarię
 vt tectozio tecta sint et sit alta. Lato. o re rusti. Macerias et
 calce cēmētis silice vti oīs oīa ad opus p̄beat. Quis. Macer-
 ria d̄r membana secundariū quā alio nomine Sieram ap-
 pellāt. Hiero. in Hñ. Quare diuisa est ppter te maceria: Et
 maceries dicitur macilētia. A fra. Si ille hoc nunc sentit face-
 re illi satis vis quanta illius mozs sit maceries tibi.

Macto mactas iter facio. Lact. li. ij. Mactant⁹ greges hostiari.
 Plau. i Am. Et ego certe crure excruciatū mactabo. Tractū
 ē a sacris vbi mactari ones dicunt⁹ q̄ imolant. Virg. Et mi-
 grā mactabis ouē. luciq̄ reuifēs. Dicitū ē aut⁹ Macto: quāsi
 magna auctoritas hoc ē augeo. Nā priusq̄ victimā imola-
 rēt tibus aut vinū sup eā fundebāt. Unū mactū eē taurū dice-
 bāt thure vt vino cumulatā hostiā et magis auctā Hic Ma-
 ctare magna augere veteres vsurparūt. Li. Serūt laudibus
 mactāt honozib⁹ p̄ trāslationē q̄nq̄ mactare ponit. p malo
 afficere seu male tractare. Plau. i aul. Dotare mactāt malo et
 damno viros. Quisq̄ p̄ precipitare. Act. Tur illoz copias fun-
 dā i campo: aut nauis vestras mactabo i mare. Quisq̄ p̄ bo-
 nozare Plau. Tamē honeste mactatū reducā domū. Quisq̄
 p̄ verberare. vnde legimus de martyribus primo et feliciter
 no. Extenderūt eos milites et virgis fortiter mactauerunt.